

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ. ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ.

(συνέχεια).

Ἀφ' οὗ τοιουτοτρόπως ἡ κεφαλὴ τοῦ περιέργου ἐπισκέπτου πληρωθῇ ἀναριθμήτων ἀριθμῶν καὶ ἐξισώσεων, πείθεται ἐν τέλει, ὅτι οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες δὲν δύνανται νὰ φανῶσιν ἐν τῷ τηλεσκοπίῳ ἢ ὡς μικρὰ σημεῖα. „Ἀλλὰ πρὸς θεοῦ, ἀναφωνεῖ κατόπιν, πρὸς τί μεταχειρίζεσθε τὰ πολυδάπανα ταῦτα ἐργαλεῖα, ἀφ' οὗ δι' αὐτῶν βλέπετε αὐτοὺς τόσον μικροὺς καὶ ἀφανεῖς ὅσον καὶ διὰ τοῦ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ; Ἀπαντῶντες εἰς ταῦτα λέγομεν: — Τὸ πλεονέκτημα τῶν τηλεσκοπίων τούτων ἔγκειται ἐν τῇ μεγαλειτέρᾳ τοῦ φωτὸς ἐντάσει. Τὸ ἀπὸ τοῦ ἀστέρος προερχόμενον καὶ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμενικοῦ φακοῦ πίπτον φῶς συμπυκνοῦται ὑπ' αὐτοῦ τόσον, ὥστε διὰ τοῦ κάτω μικροῦ φακοῦ εἰσέρχεται ἅπαν εἰς τὴν ὀπὴν τῆς κόρης τοῦ ἡμετέρου ὀφθαλμοῦ καὶ βλέπομεν ἀπαράλλακτα ὥσπερ εἶχομεν γιγαντιαῖον ὀφθαλμόν, ἔχοντα 27 δακτύλων διάμετρον. Τὰς λεπτοτάτας ἐντυπώσεις τοῦ φωτὸς, ὧν πάντῃ ἤθελε στερηθῇ ὁ γυμνὸς ὀφθαλμός, αἰσθανόμεθα τοιουτοτρόπως ἐναργέστατα, ἀμέτρητος δὲ ἀριθμὸς ἀστέρων καὶ ἄλλων οὐράνιων σωμάτων, ὧν ἡ ὑπαρξίς ἦτον ἄγνωστος πρὸ τῆς χρήσεως τοῦ τηλεσκοπίου, κατέστη ἤδη ἀντικείμενον ἐρεύνης καὶ σπουδῆς ὄλων τῶν ἀστρονόμων. Διὰ τοῦ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ δὲν βλέπομεν πράγματι τόσους ἀστέρας, ὅσους νομίζομεν ὅτι βλέπομεν. Δέον νὰ ᾔνῃ τις πρῶτον λίαν ὀξυδερκής, διὰ νὰ δυνήθῃ ν' ἀριθμήσῃ ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας ἀστέρων. Διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ὁμοῦς βλέπομεν πραγματικῶς ἄμετρον ἀριθμὸν ἀστέρων, ὑπερβαίνοντα καὶ κατὰ τοὺς μᾶλλον μετριόφρονας ὑπολογισμοὺς ἡμῶν τὰ 30 ἑκατομμύρια. Εἰς οἵανδήποτε θέσιν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἂν διευθύνωμεν τὸ τηλεσκόπιον, ὅπου ὁ ὁπλος ὀφθαλμὸς βλέπει μόνον σκότος βαθύ, θὰ παρατηρήσωμεν δι' αὐτοῦ μέγιστον ἀριθμὸν μικρῶν φωτεινῶν σημείων, ἀστέρων εἰς ἀνυπολογίστους ἀφ' ἡμῶν ἀποστάσεις, οὐδαμοῦ δ' ἐν τῇ ἀχανεῖ στερεώματι ὑπάρχει μέρος χανόμενον εἰς τὸ κενόν. Ἰδοὺ π. χ. ἐνταῦθα βλέπομεν δύο ἢ τρεῖς φωτεινότερους ἀστέρας δεκάτου ἢ ἐνδεκάτου μεγέθους, ὅπως διόλου ἀόρατους δι' ἀόπλου ὀφθαλμοῦ, ἐγγὺς δ' αὐτῶν πλήθος ἀμυδρῶν καὶ σχεδὸν ἀδιακρίτων σημείων, ἅτινα φαίνονται ἀτάκτως διεσπαρμένα. Ἀπαντὰ ταῦτα τὰ ἐλάχιστα σημεῖα εἶνε ἀπλανεῖς ἀστέρες ἥτοι ἥλιοι, ὡς ὁ ἡμέτερος, καὶ οὐδένα λόγον ἔχομεν ν' ἀρνηθῶμεν, ὅτι καὶ αὐτοὶ περικυκλοῦνται ὑπὸ πλανητῶν ὁμοίων τῷ ἡμετέρῳ.

Καὶ οἱ πλανῆται φαίνονται διὰ τοῦ τηλεσκοπίου, ὅπως καὶ οἱ ἀπλανεῖς, ὡς μικρὰ σημεῖα μὴ προσελκύοντα τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἰδιώτου. Ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐν τῷ οὐρανῷ ἄλλα τινὰ ἀντικείμενα, καταστάντα ἡμῖν γνωστὰ πρῶτον διὰ τοῦ τηλεσκοπίου· ταῦτα δὲ εἶνε αἱ ὀμιχλώδεις κηλίδες καὶ αἱ σωρεῖαι τῶν ἀστέρων. Αἱ πρῶται εἶνε ὠχραὶ κηλίδες, ἐφ' ὧν πολλάκις διακρίνονται φωτεινότερά τινα μέρη ἢ πυκνώσεις. Καὶ αὗται οὐδὲν ἀξιοσημείωτον παρουσιάζουσιν εἰς τὸν

ἀδαῇ, ἂν δὲν ἐξηγήσῃ τις αὐτῷ τὴν φύσιν των, ἀδιάφορον ἂν πιστεύσῃ ἢ μὴ, ὅτι αἱ θέσεις αὗται σχηματίζονται ἐκ συμπυκνωθέντων ἀερίων καὶ ἰδία ὑδρογόνου, ἐξ ὧν βαθμυδὸν μορφοῦνται εἰς ἢ πλείοτεροι ἀστέρες. Καὶ πραγματικῶς ὑπάρχουσι τοιαῦτα τινες φωτειναὶ κηλίδες, συνιστάμεναι, ὡς γνωστόν, ἐξ ἀπείρου ἀριθμοῦ ἀστέρων τόσον πλησίον ἀλλήλων κειμένων, ὥστε καὶ τὰ ἰσχυρότατα τηλεσκόπια ἀδυνατοῦσι νὰ διακρίνωσι μεμονωμένα φωτεινὰ σημεῖα, ἅτινα φαίνονται φωτοβολοῦντα εἰς ἄλλας κηλίδας. Εἰς τὰς ἀπωτάτας ταύτας χώρας τοῦ σύμπαντος τὰ ἐργαστήρια, ἐνθα κατασκευάζονται οἱ κολοσσοὶ τοῦ κόσμου, εἶνε ἀληθῆ ἐργοστάσια ἡλίων, ἡμεῖς δ' ἐν τῇ σμικρότητι ἡμῶν μόλις δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὰ ἴχνη τῶν δακτύλων τοῦ μεγάλου τεχνίτου.

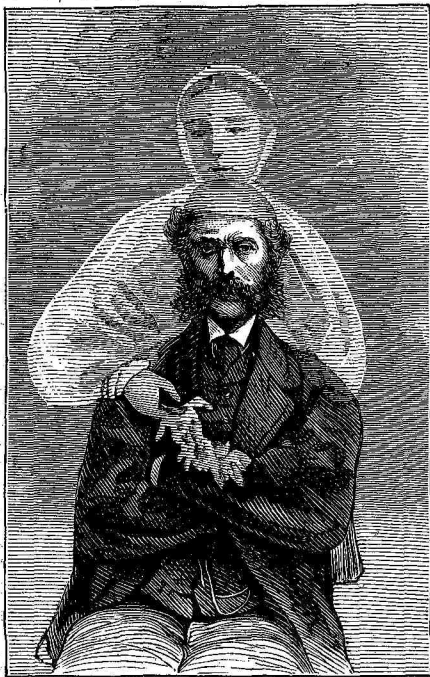
Τοιαῦτα εἶνε τὰ ἀποτελέσματα μιᾶς ἐπισκέψεως τοῦ ἀστεροσκοπίου. Ἄν δὲν ὑπῆρχεν ὁ θαυμαστός τῷ ὄντι μηχανισμὸς τοῦ τηλεσκοπίου, ὁ ἰδιώτης οὐδὲν θὰ εἶχε νὰ θαυμάσῃ καὶ θὰ ἀπεχώρει λίαν δυσηρεστημένος ἐκ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης, διότι αὐτὸς προσεδόκα διὰ τοῦ τόσον μεγάλου σὺλῆνος νὰ ἴδῃ ὅλως διάφορα πράγματα. Ἡ εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον εἰσοδος ἀπαγορεύεται τῷ δημοσίῳ πανταχοῦ, διότι οὐδεμία ἐξ αὐτῆς δύναται νὰ προκύψῃ ὠφέλεια, ἀλλὰ μόνον ἐπαύξεις διαψευθεῖσιν μετὰ τὴν ἐκ τοῦ βωμοῦ τῆς ὑψίστης Ἐπιστήμης ἀναχώρησιν.

Ἄφετε λοιπὸν τοὺς ἀστρονόμους ἀκαταπαύστως νὰ ὑπολογίζωσι καὶ νὰ μετρώσιν ἀποστάσεις ἀνυπολογίστους καὶ μὴ ταρασσῇτε τοὺς κύκλους των, ἐπισκεπτόμενοι αὐτοὺς εἰς τὸ ἀστεροσκοπεῖον. Ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ εὐρισκόμενοι μεθ' ὑμῶν ἐν καλῇ καὶ εὐδύμῳ συναναστροφῇ εὐ-

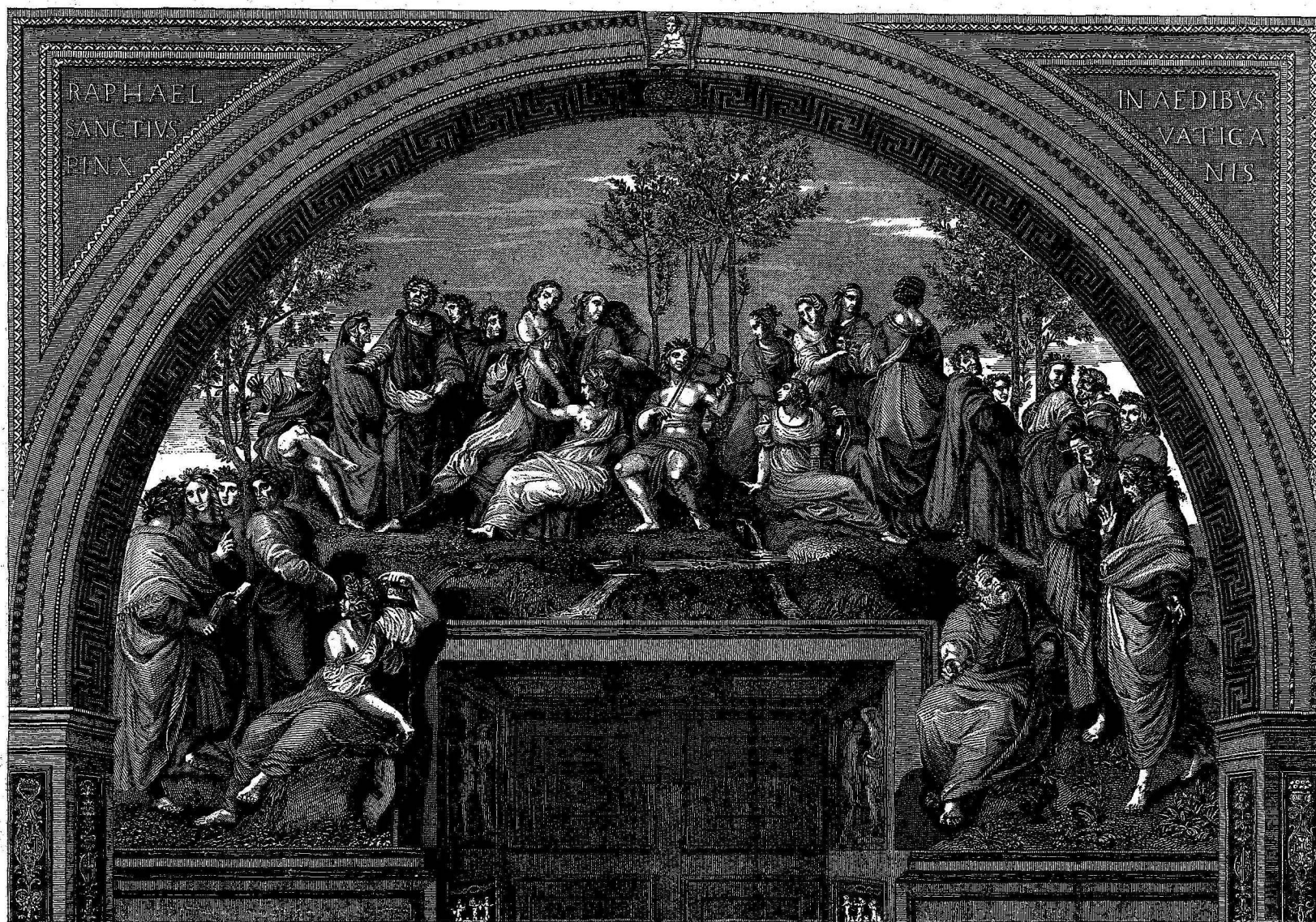
χαρίστως θὰ ἀφηγηθῶσιν ὑμῖν περὶ ὄλων τῶν πραγμάτων, ὅσα εἶδον ἐκεῖ ἐπάνω καὶ ἐσπούδασαν τὴν εἰς τὰς ἀχανεῖς τοῦ στερεώματος ἐκτάσεις κίνησιν καὶ περιπλάνησιν αὐτῶν. Ὅτι ὁμοῦς πρῶτιστα πάντων καὶ εὐλόγως κινεῖ τὴν ὑμετέραν περιέργειαν εἶνε ἡ γνώσις τῶν σχέσεων τῆς σελήνης πρὸς τὴν γῆν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ὑμῶν τοῦτο σκοπὸν ἔχουσι νὰ ἱκανοποιήσωσιν αἱ ἐξῆς ἀτακτοὶ σημειώσεις.

Η ΘΥΓΑΤΗΡ ΤΗΣ ΓΗΣ.

Ὅλιγον ἀνωτέρω ἀνέφερα ὡς ἐν παρόδῳ ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς σελήνης πλανώμενον. Αὐτὸ δὲν εἶνε ἀληθές, ἐπιθυμῶ δὲ τώρα ν' ἀπαλλάξω τὴν συνείδησίν μου φανερά ὁμολογῶν, ὅτι κυρίως οὐδεὶς ἄνθρωπος ὑπάρχει εἰς τὴν σελήνην. Τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην πρέπει νὰ ἐκφράσω μετὰ πάσης θετικότητος, ἐπειδὴ ἐγὼ αὐτὸς πολλάκις εὐρέθην εἰς τὴν σελήνην καὶ ἰδίους ὀφθαλμοῖς ἠδυνήθην περὶ τούτου νὰ πεισθῶ. Καὶ ναὶ μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος μία μόνον γραμμὴ συγκοινωνίας ὑπάρχει μετὰ τῆς γῆς καὶ τῆς σελήνης, μετ' ἄλλους λόγους ἢ διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ὀπτική γραμμὴ, ἀλλ' ὁμοῦς καὶ αὕτη ἤρκεσεν, ἵνα μοι παράσχῃ πολλάκις τὴν εὐκαιρίαν

Πνευματιστικὴ φωτογραφία (ἴδε σελ. 215).

Ο ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

Κατα τὸ πρωτότυπον τῆς ἐν τῷ Βατικανῷ εἰκόνος τοῦ Ραφαήλ.

νά επισκεφθῶ ἐπ' ὀλίγον τὴν καλὴν ἡμῶν γείτονα, τὴν ἐκ τῆς αὐπνίας ὠρᾶν σελήνην.

Ἐν πρώτοις ὀφείλω νὰ μὴ ἀποκρύψω, ὅτι οὐδὲν ἡδύκαριστήθη ἐκεῖ, καὶ διὰ τοῦτο τώρα ἐννοῶ, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ φαινόμενος ἐπ' αὐτῆς ἄνθρωπος, ἂν ποτε πραγματικῶς εἶχεν ἐγκατασταθῇ ἐπ' αὐτῆς, δὲν ἡδυνήθη ἐπὶ μακρὸν νὰ ὑποφέρῃ τὴν θέσιν του. Ἐν ἄλλοις λόγοις ἡ σελήνη πάσχει φοβερόν τι νόσημα, ἐντελῇ δηλαδὴ ἀνδρίαν. Τοιαῦτα πάσχει τις, ὅταν ἐν καιρῷ δὲν φροντίσῃ νὰ λάβῃ τὰ κατάλληλα οἰκονομικὰ μέτρα καὶ ζῇ τὰ πάντα δαφυλῶς καταδαπανῶν. Ἡ σελήνη, ἐν ᾗ καὶ σήμερον ἀκόμη δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὰς τεραστίας δεξαμενάς, αἵτινες ἄλλοτε ἦσαν αἱ θάλασσαι τῆς καί, οἰνοὶ πρὸς χλευασμόν, οὕτως ὀνομάζονται, ἀπεξηράνθη μέχρι μυελοῦ τῶν ὀστέων τῆς, οὐδεὶς δὲ ὑπάρχει ἐπ' αὐτῆς πολυκύμαντος ὠκεανός, οὐδεμία ἡχήεσσα θάλασσα ἢ λίμνη, οὐδεὶς ποταμός, χλοάζοντα καὶ εὐανθη πεδία διαρρέων, οὐδεὶς ἄγριος καὶ θορυβώδης χεῖμαρρος, οὔτε πηγᾶν ὕδωρ οὔτε ἄλλο τι οὐδὲν, πρὸς παρασκευὴν τοῦ ὁποίου μεταχειρίζονται ὕδωρ, ὡς π. χ. οἶνος, ὄν, ὡς γνωστόν, οὐ μόνον οἱ ξενοδόχοι καὶ οἱ οἰνοπῶλαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ φύσις συνειθίζει νὰ συγκιρνᾷ μεθ' ὕδατος ὑπὸ τοιαύτας λοιπὸν σχέσεις, ὡς ἐλέχθη ἤδη, οὐδεὶς ἄνθρωπος δύναται νὰ ὑποφέρῃ ἐπὶ μακρὸν τὸν ἐν τῇ σελήνῃ βίον.

Προσέτι καὶ ἄλλ' οὐδὲν ὑπάρχει ἐπὶ τῆς σελήνης, αὕτη δὲ ἡ ἔλλειψις ἀρκεῖ ν' ἀντικαταστήσῃ ὅλας τὰς λοιπὰς ὅσον πολυαριθμοὶ καὶ ἂν ἦνε. Οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι ὑπάρχουσι πολλοὶ ἄνθρωποι, μὴ ἀποδελιῶντες πρὸ τοῦ βραδέως ἐπερχομένου ἐξ ἀσφυξίας θανάτου, καθ' ὃν οὗτοι χρόνον ἰσχυρογνωμώνως παραμένουσιν ἐν δωματίοις πνιγρῶς καὶ ἐστερημένοις καὶ τῆς ἐλαχίστης αὔρας, ἐν τούτοις πεποιθᾶμεν ἅψ' ἐτέρου, ὅτι πάντες τρέμουσι τὸν αἶφνης καὶ ἐξ ἀπροόπτου ἐπερχόμενον, καθὼς πάλιν ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀποκόπτοντες τὴν οὐρὰν τοῦ κυναρίου των. Ἐνὶ λόγῳ ἡ σελήνη στερεῖται ἀτμοσφαίρας καθ' ὅλοκληρίαν, καὶ ἂν ποτε αἶφνης ἐρριπτόμεθα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θὰ ἐπάσχομεν τὸ αὐτό, ὃ καὶ ὁ παιδικὸς ἐκεῖνος τοῦ Ἀἴνε φίλος, ὅστις ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου του στενοῦ λαιμοδέτου, ἀκαίρως καὶ λίαν ἐγκληματικῶς συσφιχθέντος, ὅτε βασιλικὸς τις ὑπάλληλος ἐξέσυρε τὴν ὑπὸ τοὺς πόδας του σανίδα. Διὰ τοῦτο καλῶς θὰ πράξωμεν, ἂν τὴν σεληναίαν ἡμῶν ἐπίσκεψιν περιορίσωμεν μόνον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ψυχικοὺς τε καὶ σωματικούς, καὶ ἐκ τῆς σεβασμίας ἀποστάσεως πεντήκοντα τοὐλάχιστον χιλιάδων μιλίων, ἥτις χωρίζει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς οὐρανίας ἡμῶν συνοδοῦ, προσπαθήσωμεν νὰ πληροφορηθῶμεν περὶ τῶν στενοτέρων αὐτῆς πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους γείτονας σχέσεων.

Διὰ τῶν σημερινῶν βοηθητικῶν ἐργαλείων τοῦτο κατέστη πλέον δυνατόν καὶ εὐκόλον. Ἡ ἀχαλίνωτος τοῦ ἀνθρώπου περιέργεια (τὴν ὁποίαν, ἂν θέλετε, ἐπὶ τὸ κοσμιώτερον καὶ εὐπρεπέστερον δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν „φιλομάθειαν ἢ φιλομαθίαν“) τόσον ἐπροχώρησεν, ὥστε δυνάμεθα ἐπὶ τῆς σελήνης νὰ διακρίνωμεν εὐκρινῶς ἀντικείμενα, ἐν ᾗ βεβαίως περιπτώσει ὑπῆρχον τοιαῦτα, ἔχοντα μέγεθος καὶ ἔκτασιν ἴσην πρὸς τὴν τῶν μεγαλειτέρων ἐπὶ τῆς γῆς οἰκοδομῶν. Οὕτω π. χ. ἐν τινι μεγάλῳ τηλεσκοπῳ, μεγθυνοῦντι τὴν σελήνην πεντακοσίας φορὰς, ἀντικείμενόν τι, ἔχον ἐπτά χιλιάδων ποδῶν ἔκτασιν, φαίνεται εἰς ἡμᾶς ὡς τι ἀντικείμενον ἐκτάσεως ἐνὸς χιλιοστομέτρου εἰς ἀπόστασιν ἡμίσεως μέτρου ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν. Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὴν σελήνην ὑπάρχει καὶ ἄλλη

τις λίαν εὐνοϊκὴ διὰ τὰς παρατηρήσεις ἡμῶν περίπτωσις, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς τινὰ ὑπὸ τῆς φύσεως δωρηθέντα ἡμῖν μεγεθυντικὸν φακόν, πολλαπλασιάζοντα κατὰ τὸ φαινόμενον δεκάκις καὶ πλέον τὸ ὕψος τῶν ἐπὶ τῆς σελήνης ἀντικειμένων. Ἐνταῦθα ἐννοῶ τὴν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σκιά, διότι μόνον δι' αὐτῆς δυνάμεθα ν' ἀνεύρωμεν τὰ ἐπὶ τῆς σελήνης ὑψώματα, ὅταν ταῦτα φωτίζονται ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Αἱ σκιαί αὗται φαίνονται ἐν τῇ σελήνῃ ἐναργέστεραι καὶ σκοτεινότεραι ἢ παρ' ἡμῖν, ὅπου ἡ φθονερὰ ἀτμοσφαῖρα σημαντικῶς ἐξασθενίζει τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Ἐν ᾧ ἐπὶ ταύτης, καὶ μάλιστα ὅταν ὁ ἥλιος ἐγγίξῃ πρὸς τὴν δύσιν του, αἱ μακραί σκιαί τῶν φωτιζομένων ἀντικειμένων φαίνονται ἀμυδραί καὶ συγχέονται μὲ τὸ ἐσπερινὸν λυκόφως, ἐπὶ τῆς σελήνης δὲ ἐναντίας τὰς σκιάς πάντοτε δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἐναργείας, ἀκόμη καὶ ὅταν αἱ μαῦραι σκιαί τῶν ὀρέων τῆς ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου ἔχωσιν ἔκτασιν, ἴσην πρὸς ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα*). Ἐν τῇ σκιά τοῦ εὐκόλως δύναται τὸ ὕψος ὁρὸς τινὸς τῆς σελήνης νὰ φανῇ εἰκοσαπλάσιον, οὕτως ὥστε ὑψώματα, συνήθως μὴ δυνάμενα νὰ παρατηρηθῶσι, κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἢ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, προσλαμβάνουσι σχῆμα τεράστιον, ἅψ' οὐ τοιαῦτα ἔχοντα ὕψος 50 ποδῶν εὐκόλως δύναται ν' ἀποδῶσιν σκιά, χιλίων ποδῶν ἔκτασιν ἔχουσαν.

Ἀνθρώπους ἐν τῇ σελήνῃ βεβαίως οὐδέποτε ἡδυνήθημεν νὰ διακρίνωμεν, πάντως ὅμως ἡθέλωμεν παρατηρήσει τα ἔργα των, ἂν ὑπῆρχον τοιαῦτα, διότι καὶ ὁ σεληνάιος ἄνθρωπος θὰ ἐγίνωσκε τὴν σμικρότητα καὶ τὸ φθαρτὸν αὐτοῦ, ὡς ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ δι' αἶφιν ἐργα μείζονα καὶ σταθερώτερα αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐπὶ τῆς σελήνης πυραμίδες καὶ Ἀγία Σοφία δὲν ὑπάρχουσιν, ἐματαιώθησαν δὲ πᾶσαι αἱ ἐπὶ τούτῳ γενόμεναι ἔρευναι, καὶ οὐδὲ λόγος κἂν πρέπει νὰ γίνηται περὶ πόλεων, συνοικιῶν καὶ ἀγρῶν καλλιεργημένων ἐπὶ τῆς σελήνης. Πλὴν ἀλλ' ὄχι! Τὴν στιγμὴν ταύτην ἐνθυμοῦμαι ὅτι σεληνογνώστης τις ἀστρονόμος, ὀνόματι Γρούιτχούτζεν, ἔκαμεν ἐν ἔτει 1822 ἀνακάλυψιν τινὰ, μεγάλην ταραχὴν προκαλέσασαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Εἶχε δηλαδὴ περὶ τι ὄρος τῆς σελήνης παρατηρήσει ὀλόκληρον σύστημα προχωμάτων, λίαν συμμετρικῶς διατεταγμένον καὶ ὁμοιάζον ἐντελῶς πρὸς μέγα περιτελισμα. Μετὰ τὸν ἀνακαλύψαντα πρῶτος ὁ πρίγκιψ Μεττερνίχος ἐν Βιέννῃ παρετήρησε τὸ παράδοξον τοῦτο ἀντικείμενον, σήμερον δὲ ἔκαστος, ἔχων ὅπωςδήποτε ἰδέαν τινὰ περὶ τῆς σελήνης, δύναται εὐχερῶς τῇ βοηθείᾳ μικροῦ τηλεσκοπίου ν' ἀνεύρῃ αὐτό, ἐὰν παρατηρήσῃ τὴν σελήνην, ἅψ' οὐ παρέλθῃ μία ἡμέρα μετὰ τὸ πρῶτόν της τέταρτον. Τί ἐπρεπε νὰ θεωρήσωσι τὰ ἀντικείμενα ταῦτα; Ἐπρεπε νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς σελήνης ἦσαν φιλοπόλεμοι καὶ ἄγριοι καὶ ἐκτὸς ὄχυρωμάτων οὐδὲν ἄλλο ἡθέλησαν νὰ κτίσωσιν, ἢ ὅτι ὁ χρόνος τὰ μνημεῖα μὲν τῆς εὐγενεστέρας τοῦ πνεύματος ἐργασίας κατέστρεψεν, ἐσεβάσθη δὲ μόνον τὰ σιδηρᾶ ταῦτα

*) Αἰτία τοῦ φαινομένου τούτου εἶνε ἡ ἐπὶ τῆς σελήνης παντελὴς ἔλλειψις ἀτμοσφαίρας, ἐν ᾗ ἐπὶ τῆς γῆς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἀμβλύνεται καὶ διαθλάται, ὅθεν, δύοντος μάλιστα τοῦ ἡλίου, ἦτοι ὅταν αἱ σκιαί ἦνε λίαν μακραί, γεννᾶται τὸ λυκόφως, δι' οὗ τὰ σχήματα ὅλων τῶν ἀντικειμένων καθιστῶνται ἀμυδρά καὶ δυσδιάκριτα. Ἐπὶ τῆς σελήνης λυκόφως δὲν ὑπάρχει ἑπομένως ἔφ' ὅσον ὁ ἥλιος εὐρίσκεται ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα ἀκτινοβολεῖ ἄνευ μεσολαβήσεως ἐπὶ τοῦ μέλανος οὐρανοῦ, ἔφ' οὗ λάμπουσι συγχρόνως μὲ τὸν ἥλιον ὡς ἐν βαθεῖᾳ νυκτὶ καὶ οἱ λοιποὶ ἀστέρες. Σκιά καὶ φῶς ἐναργῶς διακρίνονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σελήνης, δύσαντος δὲ τοῦ ἡλίου ἀμέσως ἐπέρχεται τὸ ὀλόλυτον σκότος.

φρούρια πρὸς αἰώνιον στήγμα τῶν αἰμοχαρῶν παθῶν τῶν λαῶν; Ἀξία ἐρεύνης ἀληθῶς ἦτον ἡ ὑπόθεσις, ἰδίᾳ δὲ διὰ τοὺς διπλωμάτας καὶ στρατηγούς, οἵτινες πρέπον νὰ γνωρίζωσιν, ὅτι ἐν περιπτώσει πολέμου κατὰ τῆς σελήνης ἡ γῆ πάντοτε θὰ μειονεκτῇ, ἂν καὶ ἦνε, ἡ μᾶλλον ἀκριβῶς διότι εἶνε μεγαλειτέρα ἐκείνης. Ἐπὶ τῆς σελήνης τὰ πάντα εἶνε σημαντικῶς ἐλαφρότερα, διὰ τῆς αὐτῆς ἄρα δυνάμεως δύναται τις ἐκεῖ πλείονα νὰ κατορθώσῃ ἢ ἐνταῦθα, δύνανται δὲ ἐπὶ τέλους οἱ μηχανικοὶ τῆς σελήνης νὰ μυδροβολήσωσι τὴν γῆν, ἐν ᾧ αἱ σφαῖραι ἡμῶν πάντοτε θὰ ἐπανεπίπτον

ὀπίσω εἰς τὸ ἡμέτερον στρατόπεδον, χωρὶς νὰ βλάψωσιν ἢ νὰ φοβίσωσι τὸν ἐχθρόν. Πρὸ ὀλίγων δὲ ἐτῶν μάλιστα ἐνόμιζον πραγματικῶς, ὅτι οἱ ἐν τῇ σελήνῃ εἶχον τὴν ἀναίδειαν νὰ λιθοβολῶσι τὴν γῆν, διότι πολλάκις ἐβλεπον λίθους οὐρανόθεν καταπίπτοντας καὶ δὲν ἐγνωρίζον ἀκόμη τὴν ἀληθινήν καὶ σήμερον γνωστὴν πηγὴν, ὅπόθεν προήρχοντο.*)

(ἔπεται τὸ τέλος).

*) Ἀνάγνωθι τὴν περὶ μετεωριτῶν πραγματείαν ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθ. 10, 11, καὶ 12 τεύχεσι τῆς „Κλειῦς“.

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΑΔΕΛΒΕΡΤΟΥ.

Ὅτε ἐξύπνησεν ὁ Ἀδελβέρτης ἐνόησεν ὅτι πολὺ εἶχε κοιμηθῇ, ἔτριψε λοιπὸν τοὺς ὀφθαλμούς, μόλις καὶ μετὰ βίας ἀνοιγομένους εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ τὴν βεβαρημένην κεφαλὴν του, εἶτα δ' ἐνεθυμῆθη τὴν πρόθεσιν, τὴν ὁποίαν εἶχε, δηλαδὴ νὰ ἐπιχειρήσῃ μακρὰν καὶ ἐπίπονον ὁδοιπορίαν, ὅπως ἴδῃ τὸν κόσμον καὶ ἑαυτὸν ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ, κατόπιν δὲ νὰ σκεφθῇ καὶ νὰ ἐννοήσῃ κατὰ τὸ δυνατὸν τὰ τόσον περίεργα δι' αὐτὸν πράγματα ταῦτα. Εἶδε πλησίον του κειμένην τὴν λευκὴν ὁδοιπορικὴν βακτηρίαν, ἠθέλησε νὰ δράξῃ αὐτήν, ὅπως ἐγερεθῇ καὶ ἀόκνως ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν του. Ἀλλ' ὁ χειμὼν εἶχεν ἐπέλθει καὶ ἐπεκράτει μέγα ψυχρὸς· παρετήρησε δέ, ὅτι καθ' ὃν χρόνον ἐκοιμάτο, καὶ αὐτὸς καὶ ἡ ῥάβδος του καὶ τὰ ἐνδύματά του εἶχον ἀποπαγέντα προσκολληθῇ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὥστε δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ κινηθῇ, μόνον δὲ αἱ χεῖρές του, ὥς εἶχε κρατήσῃ ἐπὶ τοῦ στήθους, εἶχον μείνει ἐλεύθεραι. Διὰ τῶν ἀπογυμνωθέντων τοῦ χλοεροῦ κόσμου των κλάδων τοῦ δένδρου, ὅφ' ὁ κατέκειτο, ἐπνευσε σφοδρὸς ὁμιχλώδης ἄνεμος καὶ ὁ θόρυβος, ὃν ἐπροξένησαν σειόμενοι, ἦτον ἀπαίσιος· — περίεργον πρᾶγμα, εἶπεν ὁ Ἀδελβέρτης καὶ ἐκ νέου ἀπεκοιμήθη.

Ἀπεκοιμήθη ὁ Ἀδελβέρτης καὶ ἐξύπνησε, καὶ πάλιν ἀπεκοιμήθη, καὶ ὅσῳ ἐκ νέου ἤνοιγε τοὺς ὀφθαλμούς ἐλάμβανε νέον θάρρος. Ὅπισθεν αὐτοῦ, διότι κατέκειτο ἐστραμμένος πρὸς βορρᾶν, ἀνέτελλε καὶ ἔδυεν ὁ ἥλιος, καὶ παρήρχοντο οἱ μῆνες καὶ ἐξηφανίζοντο εἰς τὴν αἰωνιότητα τὰ ἔτη· αὐτὸς ὅμως πάντοτε διετέλει προσκολλημένος διὰ τοῦ πάγου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του ἀκαταπαύστως ἤκουε τὸν θόρυβον τῶν ξηρῶν, ἀφύλλων καὶ ὑπὸ τοῦ ὁμιχλώδους ἀνέμου σειομένων κλώνων τοῦ δένδρου. Πέριξ αὐτοῦ, εἰς ὅσην ἀπόστασιν ἠδύναντο νὰ ἴδωσιν οἱ ὀφθαλμοὶ του, εἶχον σχηματισθῇ ὁλόκληρα τεῖχη ἐκ πάγου, πανταχόθεν περικυκλώσαντα αὐτὸν καὶ διηνεκῶς ἐγγύτερον περὶ αὐτὸν προβαίνοντα καὶ στενότερα καθιστάμενα ὥς οἱ τοῖχοι εἰρκτῆς, τάφου. — Περίεργον ὅμως εἶνε, διανοήθη πάλιν ὁ Ἀδελβέρτης, καὶ αὐτὸ θὰ μ' ἐνοχλήσῃ εἰς τὸ ταξεῖδι. Ἐσκέπτετο δὲ καὶ πολλὰς ἄλλας ἀνοησίας, ὀλίγας δὲ μὴ τοιαύτας, ὥς συμβαίνει συνήθως καὶ εἰς πολλοὺς ταξειδεύοντας.

Ἐσκέπτετο λοιπὸν ὅτι πρέπει νὰ ὑποφέρῃ τις ἀνδρικῶς τὴν ἀνάγκην καὶ ὅτι εἶνε μωρία νὰ γογγύζῃ κατὰ τοῦ πεπρωμένου. Ἄν τὸ δώσῃ ὁ Θεός, ἔλεγε, καὶ γίνῃ ὀλίγη ζέστη, ἴσως ἀποκτήσω πάλιν τὴν ἐλευθερίαν μου, καὶ τότε ἐξακολουθῶ τὸ ταξεῖδί μου καὶ ἐπωφελοῦμαι φρονίμως πᾶν ὅ,τι ἴδω. Τοιαῦτα δὲ διαανοούμενος κατελαμβάνετο ἐκάστοτε πάλιν ὑπὸ τοῦ ὕπνου.

Μετὰ μακρὰν καὶ ἐμβριδῇ ἐξέτασιν καὶ σκέψιν, τὴν ὁποίαν βεβαίως εἶχε καιρὸν νὰ κάμῃ, ἀνεκάλυψεν ἐπὶ τέλους, πόσον κακοήθης εἶνε ἡ φύσις τοῦ χειμῶνος καὶ ἔτρεφεν ἄσπονδον μῖσος κατὰ τοῦ πάγου. Ἡ μόνη του ἄλλως διασκέδασις ἦτο νὰ βλέπῃ τοὺς ἀστέρας διὰ τοῦ παγεροῦ τεύχους, ὅπερ τὸν περιέβαλλεν, ὅσῳ οὗτοι ἔλαμπον εἰς τὸ στερέωμα, διὰ δὲ τῆς ἡρέμου κυκλικῆς περὶ τὸν πολικὸν ἀστέρα πορείας τοῦ οὐρανοῦ ἄρματος ἔμαθε νὰ διαγινώσκῃ τὸν χρόνον, ὅσῳ πάλιν ἐν ἔτος παρήρχετο.

Ὅτε μεσημβρίαν τινὰ πάλιν ἐκλείσε τοὺς ὀφθαλμούς του, ὅπως σκεφθῇ ἡσύχως, καὶ εἶτα ἀπεκοιμήθη, εἶδεν ἅμα ὡς πάλιν ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς παράδοξον καὶ θαυμασίαν ὁπτασίαν. Ἐπροσθέν του ἴστατο μεγαλοπρεπὴς καὶ ὑψηλὴ γυναικεία μορφή, ἡ ὁποία ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ συγκριθῇ πρὸς γήινον γυναικεῖον πλάσμα. Ἐφαίνετο ὑπὸ ἄλλους καταβεβλημένη· ἐφόρει ποδῆρες πένθιμον ἔνδυμα καὶ ἡ μέλαινα κόμη της ἐχύνετο ὁμοίᾳ μὲ μέλανα κύματα ἀπὸ τοῦ φωτοβολοῦντος μετώπου της ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ περιεκάλυπτε τὰ περικαλλῇ μέλη. Διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς της διήρесе τοὺς βοστρύχους πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της, καὶ τότε αὐτὸς ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ τὸ πρόσωπόν της· ἡ καρδίᾳ του ἐπαλλε σφοδρῶς ἐν τῷ στήθει του. Ἐπλησίασεν αὐτόν, ἐκλινεν ὑπεράνω του καὶ προσήλωσε τὰ βλέμματα τῶν σκυθρωπῶν καὶ φλογερῶν ὀφθαλμῶν της ἐπὶ τῶν βλεμμάτων του· μυστηριωδῶς ἀπήγγειλε τοὺς ἰσχυροὺς φθόγγους τοῦ οὐρανοῦ της ὀνόματος, οὓς δὲν δύνανται νὰ ἐκφράσωσι τόνοι τῆς ἀνθρωπίνης γλώσσης· ἔπειτα ἀπέκοψε καὶ ἔλαβε μεθ' ἑαυτῆς ἕνα βόστρυχον τῆς κόμης της καὶ ἔρριπεν ἐπ' αὐτοῦ ἕνα βόστρυχον ἐκ τῆς ἰδίας της κόμης, ἀφοῦ διεπέρασεν εἰς δακτύλιον, τὸν ὁποῖον ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ δακτύλου της· κατόπιν αὐστηρὰ τις δυνάμει τὴν ἀπεμάκρυνεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ὑπὲρ αὐτὴν ἐρρίφθη πέπλος σιωπῆς, ἐντὸς τοῦ ὁποίου περιετυλίχθη καὶ συνεχῶς στρεφομένη ὀπίσω καὶ βλέπουσα αὐτὸν ἀπέπτη ταχέως πρὸς βορρᾶν.

Μάτην ὁ Ἀδελβέρτης, ἀναίσθητος ἄλλως καὶ ἀπονεναρκαμένος ὡς αὐτὸς ὁ πάγος ὁ κρατῶν αὐτόν, ἐπεκαλεῖτο τὸ φάσμα τῆς ζωῆς του καὶ ἐφώναζεν αὐτὴν ζητῶν εὐσπλαγχνίαν καὶ ἐκλαίε μεγαλοφώνως καὶ ἔτεινε τὰς χεῖράς του πρὸς αὐτήν — ἀλλ' ἡ μορφή της ἠφανίσθη καὶ ἐμπροσθέν του ἐβλεπεν ἴδῃ μόνον τὰ σκυθρωπά καὶ ψυχρὰ τεῖχη ἐκ πάγου, ἅτινα τὸν περιεκύκλουν. — Ἐχυσε πολλὰ δάκρυα, ἔθηκε τὸν δακτύλιον εἰς τὸν δάκτυλον, τὸν βόστρυχον εἰς τὸ στήθος του καὶ ἀφ' οὗ ἀνεκούφισε διὰ τῶν δακρύων τὴν καρδίαν του πάλιν ἀπεκοιμήθη. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὄνειροις ἐπεφάνη ἡ θαυμασία εἰκὼν τῆς γυναικὸς καὶ ἐβασάνισε τὸν